

1. **KARANIE** (998) *sb n*

kã- (878), ka- (34); kã- : ka- *MurzHist* (2 : 1), *GroicPorz* (50 : 3), *Leop* (17 : 4), *BibRadz* (54 : 2), *BielKron* (9 : 1), *Mącz* (24 : 1), *GórnDworz* (10 : 1), *BielSat* (1 : 1), *KuczbKat* (11 : 1), *RejPosWstaw* (13 : 1), *BudBib* (12 : 1), *CzechRozm* (9 : 1), *ModrzBaz* (118 : 1), *SkarŻyw* (58 : 1), *CzechEp* (11 : 1), *GórnRozm* (8 : 2), *WysKaz* (26 : 2), *PowodPr* (17 : 1), *SkarKaz* (39 : 1), *też RejPs* (6), *KwiatKsiąż*; *drugie a jasne (w tym 18 r. błędne znakowanie)*; -é (34), -e (5); -é : -e *BiałKat* (2 : 1), *SarnStat* (13 : 4).

sg *N* kãranié (165); -é (16), -(e) (149). $\diamond$ *G* kãraniã (313). $\diamond$ *D* kãraniu (37). $\diamond$ *A* kãranié (273) [w tym: -ę (1)]; -é (18), -e (5), -(e) (250). $\diamond$ *I* kãraniém (67), kãranim (43); -ém *MetrKor*, *WróbŻółt* (2), *RejPs*, *BibRadz* (6), *GórnDworz* (2), *BiałKat*, *BielSat*, *RejZwierc* (3), *RejPosWstaw*, *ModrzBaz* (16), *WerGość*, *BielRozm*, *Phil* (2), *LatHar* (5), *WujNT* (3), *SarnStat* (12), *KlonWor*; -im *BierEz*, *LibLeg* (3), *SeklKat*, *BielKom*, *GroicPorz* (9), *BielKron* (3), *CzechRozm* (2), *SkarJedn* (3), *StryjKron*, *NiemObr* (3), *OrzJan*, *WysKaz*, *SkarKaz*, *SkarKazSej* (2); -ém : -im *Diar* (1 : 1), *GliczKsiąż* (2 : 4), *LubPs* (1 : 1), *Leop* (1 : 1), *SkarŻyw* (3 : 4); -ém (9), -em (4), -(e)m (54); -em *BiałKat*; -ém : -em *SarnStat* (9 : 3). $\diamond$ *L* kãraniu (64). $\diamond$ *pl* *N* kãraniã (11). $\diamond$ *A* kãraniã (23); -ã (22), -(a) (1). $\diamond$ sg *G a. pl* *A* kãraniã (2); -ã (1), -(a) (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII w.

1. Wymierzanie kary; o ustawie: wyznaczanie sankcji karnej; kara, środek represyjny stosowany za przestąpienie norm obyczajowych, moralnych lub prawnych; *animadversio, poena, punitio, supplicium Mącz, Cn; plaga Mącz; castigatio, censio, censura, correptio, disciplina, expiatio, fraus, luela, malum, multa, multatio, noxa, piaculum, pretium, vindicta legis Cn* (941) : *BierEz* D3, I; przethoż fie warować mamy aby nie było więtlże karanie niżli przewinienie *BielŻyw* 119, 119 [2 r.]; *LibLeg* 11/141v; *RejJóz* H8v; *SeklKat* X2v, X3; Kto miłuię karanie/ miłuię vmienie/ Kto karania nie ćirpi/ wełbye ma łzumienie. *BielKom* B8; A ięlliby łye łacwi ku karaniu okazował/ [...] tedy łalkãwłzym karanim tho ięft ná piędzoch albo łyedzenim ma być karan. *GroicPorz* k, bv, c4, h, ii2, ii4 (11); zá co gdy záłował/ odpuffczono mu grzech/ karanie zołtãwiłłsy *Leop* 2.Reg 12 arg, *Eccli* 21/7; *BibRadz* I 108c marg, *Eccli* 32/19; themu gdy groził karanim *Serranus* leżãc w rãnach [...] łzedł do Krolã Sãbutã potãiemnie/ powiãdał być Hiłzpany łãkome nád ine ludzi *BielKron* 446; Leve supplicium, Być karan/ cierpieć karanie. *Mącz* 199d, 40b, 302c, 320b, 331d, 401b; *Prot* D2v; *GórnDworz* Aa3v, Ff3v; *KuczbKat* 220 [2 r.]; *RejZwierc* [78²]; *RejPosWstaw* [41⁴]v [2 r.]; Włzelkie lepak karanie ná czãs przytomny nie zda łię być wełole *BudNT Hebr* 12/11; *CzechRozm* 218v, 233; vporne ábo zãkãmiãle/ áby Vrzedowi oznaymili/ ktory by ie słułznym karaniem do ich powinności przymułł. *ModrzBaz* 33, 5v, 27v, 28 [2 r.], 37, 48v (23); *SkarJedn* 298; *SkarŻyw* 161, 212, 390; *StryjKron* 140; *CzechEp* 173; Sam tęę pomagã złoczyłtwa vrząd/ ktory ięft w karaniu tęęy. *GórnRozm* D3v; *KochWr* 24; *ZawJęft* 41; *GostGosp* 40; *Phil* C3, E2, R2; *WujNT* 69, 559, 587 marg, 722, *Hebr* 12/11, Bbbbbbb2v; Wedle miãry grzechu ma być też y obyczãj karania. *WysKaz* 20, 23; *SarnStat* 21, 157, 175, 199, 218 (16); *PowodPr* 80 marg; *SkarKaz* 313a [2 r.], 315a, b; *SkarKazSej* 659a, b, 687b, 696a, 705b.

karanie kogo (49): Słęc ięfczce wıęcey też bicż ku karaniu ciebie iako dziecię nie zmyłłne. *BielŻyw* 151; *MurzNT* 18v; Karania niepołłuznego. *GroicPorz* q, e3, q, ii4 [2 r.], kk2v, kk3v (12); *ModrzBaz*

27v [2 r.], 79, 80, 80v, 102 [2 r.], 139v, 144v; *SkarŻyw* 206; *WujNT* 76 *marg*, 233; *SarnStat* 499, 545, 595, 610, 833, 1112; *SkarKaz* 3b, 4a. Cf »karanie winnego«, »karanie występnych«, »karanie złych«.

karanie czego [= *za co*] (16): *GroicPorz* kk4v; Ale o tem nąpifałem doftátecźnie w książkacz ktorem o karaniu mężoboyftwá wydał *ModrzBaz* 28v, 30, 126v, 142; *ZawJeft* 43; *PowodPr* 67 *marg*, 79, 80; *SkarKaz* 315b. Cf »karanie występ(k)u«, »karanie złości«.

karanie czego [= *czym*] (9): *Leop Iudith* 6/6; *StryjKron* 294; A iefli kto ináčzýy vczyni/ tákowy práwem przekonány przez nas [...] karániem wzięcia onych dóbr *SarnStat* 397, 262; *SkarKaz* 315b. Cf »karanie wieże«.

karanie na kogo, na co (15): Karanie ná fáleźnego świádká. *BibRadz Deut* 19 *arg*; *RejZwierc* 96; *ModrzBaz* 5v, 70v [2 r.], 73 [2 r.], 85v, 87v; *GórnRozm* E4 *marg*, G4; *SarnStat* 239; *SkarKaz* 351b; *KlonFlis* Fv; Przeto/ kiedy Soloná pytano mądręgo/ Czemuby nie vftáwił karánia ná tego Co mordue rodźice Mátkę ábo Oycá? Wnet odpowiedźiał *KlonWor* 65.

karanie o kogo, o co (10): Yakie mabyć karanie o Mężoboyftwo albo zatakowy grzech? *SeklKat* 13v; *UstPraw* B2; *SkarŻyw* 161; *GórnRozm* B4v [2 r.]; *SarnStat* 608; *PowodPr* 45; *SkarKaz* 315a; to nálmáčnieyfa kradźież/ o ktorą fię y karánia żadnego bać nie potrzebá. *SkarKazSej* 705a. Cf »karanie o występek«.

karanie za co (33): amy obieczyemy na Rokv to vznakcz, iż ktoby bez prava a bez Przivilieyv nieflvflne na rzekach hamovanie przeciwko volnościziam poddanych nálfych sliachti Korony Polskiej vczyniel zeby zato karanie czirpial. *ComCrac* 13; *Diar* 66; *GroicPorz* c4, q, ii4v, mm *marg*, oo4v; *GórnDworz* L4; *ModrzBaz* 30, 32, 43v, 64, 70v, 77v [2 r.]; *SkarŻyw* 408, 428; *WerGośc* 265; *BielRozm* 7; *ActReg* 121 [2 r.]; *WujNT* 47; *SarnStat* 616, 668; *SkarKaz* 315b; *CzahTr* H; *SkarKazSej* 701a [2 r.]. Cf »karanie za występek«.

karanie na czym (1): A káždego kthoryby nie czynił dofyć zakonowi Bogá twęgo/ y práwu Krolewfkiemu/ áby z nim byłá pręthka fprawiedliwość/ ábo ná śmierć/ ábo ná wygnanie/ ábo ná káranie ná máiętnoći [*ad condemnationem substantiae*]/ ábo ná więźnienie. *BibRadz* 1.*Esdr* 7/26.

karanie czyje [= *kogo*] [*w tym: pron poss* (2), *ai* (2)] (4): Abi thefz y ynłchi lyvdzye tho karanye wałche wydzancz thego fzye nyedopvczaly y nyefzmyely. *LibLeg* 11/141v; męfzczyzni chcąc vbłágáć gniew Neptunow/ trzemi plagámi żeńłki narod karáli. (*marg*) Zenłkie káranie. (–) *BielKron* 27; *Phil* E; *Sromotá*/ wlałne iefł karanie ludzkie. *SkarKaz* 3b *marg*.

karanie czyje [= *przez kogo*] [*w tym: od + G sb* (9), *G pron* (2), *ai* (2), *pron poss* (1)] (14): nyethilko the svmmę [...] traczycz chczyal. Alye y mayethnofczy flwoye y gardlo pod karanye náłche poddawall. *LibLeg* 11/159, 10/57; *BielSat* C2v; *PaprPan* Ee4v; POdatek ábo Pobor dla Rzeczypołpolitey vftáwiony káždy ma pláćić/ nietylko dla boiáźni karánia od vrzędu/ ále też [...] dla funnienia. *ModrzBaz* 125, 32, 43v; *BielRozm* 19; *ActReg* 121; *WujNT* *Iac* 2/9; *SarnStat* 513; bo teraz żaden fię krolá nie boi/ áni ięgo fadow/ áni ięgo karánia. *SkarKazSej* 659b. Cf »karanie boże«, »karanie kościelne«.

W połączeniach szeregowych (12): *BibRadz* 1.*Esdr* 7/26; Ktorzi/ iefliby máiętnoći niemieli/ niech będą karáni więźnieniem/ bićiem/ y inłzym záślužonym karánieniem [*vinculis, verberibus et suppliciis meritis afficiantur*]. *ModrzBaz* 96v, 73v; *SkarJedn* 263; *SkarŻyw* 353; Ták fię teraz świát złým ftał/ tak

zuchwałym y niewłtydliwym/ iż iuż nie może ćierpieć żadney náprawy/ żadnego karánia/ żadney reformácyej. *ReszPrz* 72; *OrzJan* 68; dáie mu moc zupełną rofkázowania/ karánia/ záklinánia/ wyzwálnia/ odpułzczánia/ rozgrzeźzánia/ y odpułtow dawanía *WujNT* 69, 642; *SarnStat* 194, 308, 311.

W przeciwstawieniach: »karanie ... zapłata (12), nagrodzenie (*a.* nagradzanie, *a.* nagroda) (5), obrona (*a.* bronienie) (3), dar, darowanie, miłość, pochwała« (24): Pierwłza iże winá iest iákoby nieiákíe nágradzenie álbo karánie zá krzywdę Bożą/ dla wyłtępu Ludzkiego włtáwione *GroicPorz* c4; Lepłze iest iáwne káránie/ á niżli łkryta miłość. *BibRadz Prov* 27/5; bo rofkazał Soliman aby imo inne zamki pilniey łtrzegli Budzyniá á Pełztu/ włóżywłzy dobrą zapłátę/ tym co łobie będą dobrze poczynác/ á karánie leniwym. *BielKron* 314v; *CzechRozm* 246; *ModrzBaz* 18 [2 r.], 18v [2 r.], 68, 69v, 70 [2 r.] (14); Ale Krol z Witołtem częściá dárámi/ częściá grożá/ y karánim/ przyganiáli ich do wzánia práwego Bogá *StryjKron* 542; *Phil* L3; iż zwierzchność łwiecka/ nie dármo od Bogá miecz nośi/ ále ku karánium złych/ á obronie dobrych. *PowodPr* 44; áby łádzác kto czego godzien/ dobrym pochwałę y podwyzłzenie/ á złym karánie dawáli. *SkarKaz* 206b, 3b; ktoremu [*monarsze*] práwem iest [...] potężna exekucya do karánia y dárowania *SkarKazSej* 691b.

W charakterystycznych połączeniach: karanie dziwne, jawne (2), lekkie (3), ludzkie, łaskawe, małe (4), naznaczone (2), ojcowskie, poćiwe, pomierne, prędkie, przykre, przystojne (2), roztropne, słuszne (9), sromotne, wielkie (14), znaczne, żeńskie; karanie ćierpieć (8), odwłaczać, wkládać; karania bać się (5), chronić się, obawać się; karaniem grozić (2); karaniu odjác; wybawiac od karania; bojaźń karania (5), ćierpienie; łacwy ku karaniu; karanie cudzołostwa, cudzołóznic, cudzołóznikow (3), głupstwa, gorszácych, heretyka (4), kradzieży, krzywd, ludzi (2), mężobojce (4), mężobojstwa (5), morderzow, nieposłusznego (3), nieprzyjaciół, przeciwnika, zabijakow, złoczyńcow (2), złodzieja; karanie miecza, szubienice; karanie o mężobojstwo, o złodziejstwo; karanie za cudzołostwo, mężobojstwo, za morderstwo, za nieposłuszeństwo (3), za zbytki, złoczyństwo, za złodziejstwo, za zły uczynek; karanie kamionowaním, mieczem; karanie za winą; karanie na majętności (2).

Zwroty: »[jakim] karani(e)m karać (*a.* skarać), (s)karan(y) (*a.* pokarany)« = *poenis puniendus* *Modrz*, *JanStat*; *poenas sumere*; *poenis a. supplicii afficere*, *poenis vindicare*; *poenis vindicandus* *Modrz*; *animadversio a. disciplina a. poena puniri*; *supplicio affectus* *JanStat* [szyk zmienny] (12 : 17): thedy thaky káždy ma bycz przełz pana hethmana słuznym karanyem karan *MetrKor* 38/287; *LibLeg* 10/61 [2 r.], 92v; A bogátłze winą pieniędzną/ álbo innym karánim wedle wzánia przełozonych karzą. *GroicPorz* kk4v, k, kk2, 113; *Leop* 3.*Mach* 7/8; *GórnDworz* Q3; *BiałKat* 278v; *RejPosWstaw* [41³]v; *ModrzBaz* 70v, 72v, 77v, 79v, 81v (9); *SarnStat* 262, 408, 606, 662, 678, 935, 1237; *SkarKaz* 313a.

»karanie mieć« (4): Ia wam othim navke mam dacz jako mayą czy karanie od nas miecz *LibLeg* 10/57, 10/92v; *SkarKazSej* 701a, 704a *marg*.

»karanie (na sobie) (od)nieść (*a.* odnosić), znoszący« = *luere poenas* *PolAnt*, *Modrz*; *poenam solvere* *Modrz*; *punitionem sustinere* *JanStat* [szyk zmienny] (20 : 1); *BibRadz Prov* 9/12; *CzechRozm* 233; záiłteć ci/ ktorzi márníe wtrácáią máiętność/ godni łą karánie od Dozorcow ábo Przełozonych zá to odności [*digni sunt censorum animadversio*]. *ModrzBaz* 32, 64, 77v; *SkarŻyw* 337, 535; *CzechEp* 368; *WerGość* 265; *GórnRozm* B4v; *ActReg* 121; *Phil* C2, E2, K3; lecz iestli ołobámi brákuiećie/

grzeŝczyć/ y karanie od zakonu iáko przeŝtępcy odnoŝicie [*peccatum operamini redarguti a lege quasi transgressores*]. *WujNT Iac* 2/9, *Luc* 20/47; wŝzedŝy w lás álbo w gay cudzy/ mimo wolá páńfká dęby y drzewá wyrębiajú lepŝzć/ máiac zá to/ iz żadného karánia zá to nie odnioŝá [*nullam poenam ex hoc sequi praetendentes JanStat* 1111]. *SarnStat* 668, 610, 934, 1262; *CzahTr* H; *SkarKazSej* 701a.

»karanie odpuŝcić (*a. odpuszczáć*); karanie nieodpuŝczone« = *poenam remittere Modrz* [*szyk zmienny*] (3; 1): *Mącz* 305d; druga winá iz ŝkáziŝ/ á wywrociŝ ono/ co miał vczyńić/ bez żadney wymowki: zá co karanie nieodpuŝczone záŝłużyŝ. *GórnDworz* L4; *ModrzBaz* 96; *LatHar* 287.

»oŝádzić na karanie« (1): ábowiemelcie ŝpráwiedliwego pogániná oŝádzili ná karanie. *HistAl* E5.

»karanie podjáć; podjęcie karania« = *poenam dare Vulg; supplicium subire Mącz* (2; 2): *Leop* 2.*Mach* 4/48; *Mącz* 305d; *WujNT* 69; y przedŝię będzie powinien ku podięciu karánia przereczoného [*ad subeudam poenam praefatam JanStat* 608]/ gdy do rák wpádnie. *SarnStat* 606.

»karania uchodzić (*a. uŝć*), uchodzenie« = *poenam (ef)fugere Modrz; correctionem evadere, poenam evitare JanStat* [*szyk zmienny*] (18 : 1): *GroicPorz* c 4v, r4, ii4v; *UstPraw* I3v; *GórnDworz* E4v; A żadne wolności/ niemáią być ták wielce waŝone/ áby kto broniac ŝię nimi miał karánia vchodzić [*ut eas aliquis ad impunitatem aut poenae inaequalitatem suis vitiis obtendat.*] *ModrzBaz* 70; Ieŝliby ktory z nich co tákie⁸⁰ fáŝzywie [...] wyrzekŝ/ to y niemoŝe ŝię dŝugo zátaić/ y karánia nieuydzie [*nec impune erit*]. *ModrzBaz* 94, 72, 79v, 125; *SkarŻyw* 413; *BielRozm* 7; *GórnRozm* L2; TEŝ częŝtokróć zwykŝo ŝię przydawáć: iz pozwány o głowę álbo o rány/ chcáć vyŝdŝ karánia [*ad evitandam poenam JanStat* 605] ŝlufzného zá głowę ábo zá rány/ záŝię powodowę ŝtronę wielá pozwów zwykli pozywáć. *SarnStat* 616; którého karánia ieŝliby vcieczeniém vŝzedŝ: tedy dobrá iego niech będá do ŝárbu náŝzć⁸⁰ obróconé. *SarnStat* 946, 571, 605, 788, 933.

»karanie wziáć, brać« = *poenas excipere Vulg; poenam persolvere Modrz* [*szyk zmienny*] (5 : 1): *Leop Judith* 6/6; TEŝ ŝię rzuciŝ ŝwá mocá ná tho páńŝtwo zacne/ Ale prętkie karanie wzyáŝ od Krolá znáczne. *PaprPan* Ee4v; *ModrzBaz* 43v; *SkarŻyw* 408; *ZawJeft* 43 [2 r.].

»karanie zadać (*a. dawać*)« (2): *LibLeg* 10/58; proŝiŝá Prouincyaŝá/ áby tákŝe iey karanie dawano/ o przerwánie milczenia *SkarŻyw* 161.

»karanie zaŝłużyć (*a. zaŝlugowáć*); zaŝluzone karanie« = *supplicium meritum Modrz* [*szyk zmienny*] (7; 1): Acŝkolwiek wielkie przewinienie vczyńiŝ/ y karanie wŝetŝe záŝluzýŝ/ [...] wŝzákŝe my z ŝiebie fámi tego wiele krzeŝciáńŝkim obyczáiem imo ŝię puŝczámy *BielKron* 229v; *GórnDworz* L4, Aa3v; *ModrzBaz* 96v; *SkarŻyw* 428; *SkarKaz* 313a [2 r.]; *KlonWor* 72.

Wyraŝenia: »karanie boŝe« (1): Ku ktoremu karánium Boŝemu Ludŝie náuczeni w Práwie przyŝlániáią ŝye/ vŝtáwili teŝ cudzoŝoŝniki mieczem káráć *GroicPorz* kk3v.

»karanie cielesne« [*szyk 1 : 1*] (2): *CzechEp* 367; iáko ten ktory karánium cielesnym do Ewángeliey przyŝedŝ z przymuŝzenia/ wŝęcey niŝli oni wŝyŝcy ktory ŝámym ŝłowem powoŝáni byli/ w Ewángeliey prácowáŝ. *WujNT* 434.

»(do)czeŝne karanie« = *temporalis disciplina JanStat* [*szyk 3 : 2*] (5): ŝámemu to zŝoczyńcy bywa zdrowiey/ gdy przes to czeŝne karanie/ wiecznego vchodzi. *GroicPorz* d; *SkarŻyw* 165; ták y w Koŝciele ŝwym/ dla pewnych przyczyn chce mieć: w ktorym y doczeŝne karanie z oŝobná zdawná odpuŝczáno *LatHar* 287, 286; *SarnStat* 678.

»karanie na gardle« = (*poena capitalis* *Modrz*; *poena colli* *JanStat* [szyk 12 : 2] (14): *GroicPorz* c4v, y2, cc3; *ModrzBaz* 27v, 30, 79v [2 r.], 80 [2 r.], 102; A iż thá była vftáwá/ áby pod karáním ná gárdle żaden záiákákolwiek przyczyná nie śmiał z bronią *in Concionem* przychodzić. *Phil* E4; *SarnStat* 372, 619, 1239.

»głównie karanie« (1): Ale to záprawdę dziwna/ iż oni ktorzi zániedbawfzy pożytku który ábo z zapłaty/ ábo z przysądzenia złodzieiá/ im przychodził/ ná główne karanie [*in capitale poenam*] pozwolili *ModrzBaz* 78.

»godzien (*a. godny*), powinien karania; godne karanie« = *dignus plagis* *Vulg*; *culpabilis*, *mastigia*, *verbero* *Mącz*; *dignus animadversione a. poena a. supplicio* *Modrz*; *puniendus* *Calag* [szyk 22 : 11] (30 : 1; 2): *BierEz* K2, Q4; *LibLeg* 10/92; Kto nietrzyma wżyftkich vftaw/ ktore kościoł Rzimfki vftawił ten śmiertelnie grzełzi/ y powinien karania wedłvk świetich Dekretow. *SeklWyzn* a2; *MurzNT* 18v; *GroicPorz* cc3; *KrowObr* 204v; *Leop Deut* 25/2; *RejZwierz* 12, 13; *Mącz* 71b, 210d, 307d; *GórnDworz* O3, P7, Aav, Ff4v; co ieliby fye kiedy z przygody było tráfiło/ godnym karáním táki wyftępkarano. *BiałKat* 278v; *BielSat* C2v; *KuczKat* 185 marg; *RejZwierc* 76v; *RejPosWstaw* [41³]v; *Strum* M; Cudzołóftwá/ złodzieyftwá/ krzywoprzyśięftwá/ tákie fą wyftępki/ o ktorzy káždy rozumieć muśi/ że frogiego karánia godne [*acerrimis poenis esse vindicanda*]. *ModrzBaz* 77v, 5v, 31, 66, 82v; *Calag* 469b; *BielRozm* 19; *GórnRozm* L2v; *WujNT* *Luc* 12/48; *CiekPotr* 8. [Cf 2. *GórnDworz* P7.]

»karanie kościelne« (1): żeby ci/ ktorzy karáním Kościelnym [*censura ecclesiae* *JanStat* 260] nie bywáią odftrażeni/ ludzką frogością byli karáni. *SarnStat* 218.

»karanie pieniężne« = *nummatio*, *poena nummorum* *Modrz* [szyk 2 : 2] (4): Wfzákże też przy karáním pieniężnym Sędzia thák wiele ma pámiętać ná miłofyerdzie iáko ná fprawiedliwość *GroicPorz* e4, k4v; *ModrzBaz* 30, 79v.

»karanie wedle prawa, według dekretow, wedle statutu, statutowe« (5 : 1 : 1 : 2): *SeklWyzn* a2; *GroicPorz* ii4 marg, kk4v, oo4; Macie Krolá Pánowie/ w ktore⁸⁰ ferce iż iefzczę z młodości ie⁸⁰ zdanie o karáním mężoboycow wedle práwá Boże⁸⁰ [*ex lege Dei puniendis*] od Bogá wlepione ieft/ w inżym moiem pińaniu okazałem. *ModrzBaz* 144v; *SkarŻyw* 88; *WerGość* 265; *ZApowiadamy*/ áby Prokuratorowie z nieporzadnémi pozwy y fprawámi do fądu nie chodźili: chcáli wydź karánia Státutowégo [*si volent poenam statuti evitare* *JanStat* 519]. *SarnStat* 571, 788.

»skazany na karanie« (1): Brzemienna niewiáftá obżáłowána/ może być zarázem fkazána ná káranie wedle przewinienia: ále po fkazáním ma być wolno záchowaná do tego czáfu aż porodzi. *GroicPorz* mm2v.

»sprawiedliwe (*a. niesprawiedliwe*) karanie« = (*in*)*iusta poena* *Vulg*, *Modrz*; *iusta animadversio* *Modrz* [szyk 2 : 1] (3): A ták bárzo prętko niefprawiedliwe karanie podięli/ ktorzy o miáfto / o lud/ y o naczyńie kościołá boże⁸⁰ rzecz á fprawę prowadźili. *Leop 2.Mach* 4/48; *ModrzBaz* [41], 77v.

»srogie, ciężkie, niemiłosierne (*a. bez miłosierdzia*), okrutne, surowe karanie; srogość, ciężkość w karaniu; srogość karania« = *severitas animadversionis* *Mącz*; *acris a. gravis a. saeva a. severa poena*, *grave malum*, *extremum a. supremum supplicium*; *poenarum severitas* *Modrz* [szyk 41 : 6] (29 : 7 : 3 : 1 : 1; 3 : 1; 2): *BierEz* A2v, Q4; *KromRozm* II 14, 14v marg, m2v; drugi z nie miłofyernego karánia w rofpącz przychodzi/ y wiele złego fobie/ y innemu myfli. *GroicPorz* c4; Wfzákże thák okrutne

karanie cudzołożników/ Duchowne y Mieyfkie Prawo nieiako všmierzyło *GroicPorz* kk4, c4, kk2, mm; *KrowObr* 204v; *RejWiz* 51v; *BielKron* 383v *marg*; *Mącz* 390a; *GórnDworz* Q3, Aa3v, Ff7; Iuż zły muśi przełtác być złym boiác fie fregości karánia *RejZwierc* 55, 78v; *ModrzBaz* 31, 66, 70v [2 r.], 72, 73 [2 r.] (13); Tym fłowem ná iego fię ćierpliwość zadziwił Márynus/ y potym nieroftropną fregość/ w karánium vmiárkował. *SkarŻyw* 570; *CzechEp* 368; *WerGośc* 265; *GórnRozm* B4v [2 r.], G4; *WujNT* 76, 233, *Luc* 20/47; byłby niefpráwiedliwym ten/ ktoryby wedle więtfzey álbo mnieyfzey ciężkości wyłtępku/ niemiał dáć więtfzey álbo mnieyfzey ciężkości w karánium. *WysKaz* 20; *SarnStat* 243, 608, 1262; *PowodPr* 79 *marg*; Tákże y náız Flis ma fwoie vftáwy [...]/ A ktorzy grzełzą przeciw nim/ ielt ná nie Srogie karánie. *KlonFlis* Fv.

»karanie świeckie« (3): *WujJudConf* 22; *NiemObr* 171; Ali częgo fie dotąd nawięcey bez przyczyny obáwiali/ przyłzłoby zá przyczyną: to ielt karánie świeckie o wolną [...] religią. *PowodPr* 45.

»karanie tarasowe« (1): á bezpieczeńść od śmierci z nádzieią vchodzenia inłzego karánia/ ábo táráfowego ábo pieniężnego [*cum spe elabendi ex poenis aliis seu carcerum, seu nummorum*]/ złe fercá pobudza do złoczyńłtwá. *ModrzBaz* 79v.

»karanie urzędowe« (1): A przetoż y to karánium vrzędowemu [*magistratus animadversioni*] podległó. *ModrzBaz* 36v.

»karanie wieże« = *turris correctio JanStat* (4): A ielliby tákowy mężóbóycá/ boiác fie karánia wieże/ z królestwá vciékł/ choć będzie ośiádłý choć nie ośiádłý/ niech będzie bezecnym przez Woźnych iáwné obwołánié opowiedzión. *SarnStat* 605 [*idem* 933] 605, 933 [2 r.].

»karanie winnego, bez winy abo za winą, bezwinne« (1 : 1 : 1): Przy karánium winnego co zá fpráwá *Leop Deut* 25 *arg*; *ZawJeft* 43; Karánie bez winy/ ábo zá winą bez miáry. *LatHar* 116.

»wolny (a. wolen) od karania« = *liber a poena Modrz* [szyk 4 : 1] (5): *GroicPorz* kk4v; *KuczbKat* 220; *ModrzBaz* 79v; *NiemObr* 171; Máią też być niekiedy wyłtępni wolni czynieni od karánia/ gdy to ielt nie s łzkodą Rzeczypołpolithey *Phil* S.

»karanie występnych (a. przestępnych), za występek, występ(k)u, za występem, o występek« = *poena crimini a. sceleri, poena ob crimen, poena pro scelere Modrz; transgressores puniendi JanStat* [szyk 18 : 1] (9 : 5 : 3 : 1 : 1) : Zadney takież żony dobrej niemáız ktoraby fkażała na fię karanie za fwoim wyłtępem *BielŻyw* 53; *KromRozm II* 14; *KromRozm III* H6v; gdy krolá wybierano/ fzedł przed nim fługá mieyfkí s fiekiem s fłopem mioteł/ ná znák karánia wyłtępnych *BielKron* 102v; *KuczbKat* 210; *CzechRozm* 97v; Co ielliby iáka rozność karánia o iednáki wyłtępek vftáwiona być miałá [*Si qua diversitas ob crimen idem statuenda est*]/ tedy ma być obrácána nie ná rozmnażanie fwowolności możnieyfzych/ ále ná odegnánié krzywd od vbogich ludzi. *ModrzBaz* 73, 70, 72v, 79v, 80, 82; onym zá wyłtępki y gwałcenie zakonu/ cíelełne nieodwłóczne karánie náznáczone było. *CzechEp* 367, 164; *WujNT* 587, 642; *SarnStat* 85, 385, 926.

»karanie złych, złości« = *poena malorum Modrz* (5 : 3): gdyż vrząd ielt od Bogá ku obronie dobrych á ku káránium złych *CzechRozm* 246; *ModrzBaz* 68, 71, 108v; *SkarŻyw* 310 *marg*; W karánium złości Medyków náfládowác náleży. *Phil* R3 *marg*, L3; *PowodPr* 44.

Szeregi: »groża i karanie« (1): *StryjKron* 542 *cf* *W* *przeciwstawieniach*.

»karanie, (a, i) kaźń« [szyk 2 : 2] (4): Poenalis, Co ku karaniu á káźni należy. *Mqcz* 307d, 305d, 307d, 331d. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»karanie i męka« (1): Dobrze tedy Agezylaus Krol Lácedemońki gánił łtałość w rzeczy łzkáradey/ vłfyzawłzy bowiem złośliwego niektorego człowieká/ wielką łtałością znořzającego wielkie karanie y męki/ rzekł *Phil* K3.

»karanie, (i, a, albo, ale i) napominanie (a. upominanie)« [szyk 3 : 3] (6): *BielŻyw* 119; Abowiem wiele ich ieřt/ co zá okazánim łáki/ y zá łákkáwym vpominánim/ pomiernym karánim [errata: po miernym karaniu]/ rychley łye lepszá niź zá karánim niemiłofyernym *GroicPorz* c4; *RejŻwierc* 77v, 78, 78v; *WujNT* 796. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»karanie i nauka« (1): karanie y naukę przydáwa mądry wedle czáfu [*flagella et doctrina in omnia tempore sapientia Vulg*]. *BibRadz Eccli* 22/6.

»karanie albo (to jest) pokuta« [szyk 1 : 1] (2): może mu onego karania albo pokuti vpuřcic/ albo odpuřcic y vkroczyć [...] dla iego pokory albo łkruchy *SeklKat* X3, X2v.

»pomsta (a. zemśczenie) i (a) karanie« (5): *WujJudConf* 22; [pokuta] ieřt łkruchá łerdeczna ábo źáłość zá przelźłe grzechy/ z pomłtą y z karánim/ ábo dofyć vczynieniem zá nie *WujNT* 47, 642 *marg*, Bbbbbbv, Ccccc3.

»karanie abo potępienie« (1): Cić odniořzą (*marg*) ciężłze karanie, ábo potępienie. (—) ciężłzy łąd. *WujNT Luc* 20/47.

»prawo a karanie« (1): Nie tedy nieieřt Rzeczyřpólitey łzkodliwłzego/ iáko praw á karania roznořć [*legum poenarumque diversitas*]/ wedle roznořci wyřtępuiących. *ModrzBaz* 72v.

»(tak, ani) sąd i (jako, ani) karanie« (6): *KromRozm III* H6v; Niech czuią ciebie być oycem łwoim y Páłtyrzem: ták w łądźiech/ iáko w karaniu krzywd [*idque et iure dicendo et iniuriis vindicandis*] *ModrzBaz* 126v; *CzechEp* 164; *NiemObr* 171; *SarnStat* 513; *SkarKazSej* 659b.

»karanie i śmierć« (1): Vrząd iego ná tym ieřt/ áby Exekucyą czynił nád złoczyńcą wedle przewinienia rozmáithym karánim/ y rozną śmiercią. *GroicPorz* h. [Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.].

»karanie i uhamowanie« (1): Ale łpráwiedliwořci łłufzney do karania y vhamowania męřzoboyřtwa bárzo podleł. *SkarKaz* 315b.

»karanie albo ustawa« (1): Czemuř wđy ná ty iákiego karania áłbo iákich vřtaw nie máłř miedzy ludźmi poćciwemi? *RejŻwierc* 96.

»karanie albo utrapienie« (1): Przeto záchował to zwyczay łtárożytnego Kořciołá/ kiedy pokutuiący ludźie od grzechow rozwiázáni bywáią/ że ná nie karanie áłbo vtrapienie nieiákie wkłádáią *KuczbKat* 220.

»karanie albo więzienie« (1): Rozmáite karania áłbo więzyenia vřtáwił. *BielKron* 104. [Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.].

»wina (a. obwinienie) i karanie« = *poena et censura a. reatus JanStat* (7): Tákałř teź winá y karanie o Commiřarze albo o Sędzye/ ktorzyby łpráwowáli rzecz řpólitą. *UstPraw* B2; *CzechRozm* 87v; *StryjKron* 294; *SarnStat* 52, 299, 979, 1105. [Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.].

»władza a karanie« (1): Widźiř tu přęt władzey á karánya? *KromRozm III* H5.

»wodza i karanie« (1): Grzechy fię też rofkwitnęły [...] / ktore teraz żadnego *forum* nie máią / y przez wodze y karánia zoftáiąc / fzerzą fię *SkarKazSej* 700b.

Wyrażenia przyimkowe: »bez, przez, okrom karania« = *impune* *Modrz*, *JanStat* (19 : 4 : 2): *LibLeg* 11/134; Bo miafto żon wolno ieft prawie wżyfkiem okrom wżzego káraniá / iako chcą i które żywno chcą płoty płodzić *MurzNT* 111; *RejPosWstaw* 42; *ModrzBaz* 31 [3 r.], 45v, 53v, 80v, 88v, 132v; co y w náfzey Polfzczę nie raz fię iuż dзиаło / y do tych czáfów / częgo fię Boże pozał / bez karánia żadnego dzieie. *ReszPrz* 42; *Phil* E2; á tak złodzieyftwá niekiedy zoftáią przez karánia [*remanent impunita JanStat* 619] *SarnStat* 700, 529, 615, 1125; *PowodPr* 24, 42; *SkarKaz*)(3, 315a, 422a; *SkarKazSej* 681a, 700b, 704a.

»pod karani(e)m« = *sub poena JanStat* (10): *Diar* 53; *GórnDworz* Ff7; *CzechRozm* 87v; miałby to vftáwić Krol z Pány rádami ná feymie / áby żaden od one⁸⁰ czáfu / áni czáfu woyny áni czáfu pokoiu / nieśmiał żadnego gwałtu czynić máiętnościam duchownych: vczyniwfzy zakład pod frogim karánim [*gravissimis quidem propositis poenis*]: áby ten ktoby to pirwey vczynił / oddał [...] w pięćior náob więcey niż wziął *ModrzBaz* 139v; *NiemObr* 62, 129; *WerGość* 265; *Phil* E4; *SarnStat* 17, 372.

»za karaniem« (4): *GroicPorz* g4v, kkv; Złościcy ledwie fię zá karánim polepfzáią. *BibRadz* I 341a marg; *BielKron* 429v.

Przen: Przyczyna karania [czego] (1) :

Szereg: »karanie, wina« (1): Ia ia ieftem karánim twoiey boleści / ia winą twęgo zámordowánia *LatHar* 268.

a. *W stosunkach między Bogiem a człowiekiem: wymierzanie sprawiedliwości za grzechy, doświadczanie; kara za grzechy (407) :* Dáy mi bicżowaniá twęgo / oyttzowfkiego káraniá wdzięcznie przyiątż *OpecŻyw* 128; *TarDuch* C2; *WróbŻółt* K7v, 88/33; *SeklKat* L3, N2v, P3v, P4; *MurzNT* 118v marg; A yam był gotow wycirpyeć tu káżdę karánye *LubPs* K3v, bb2; *GroicPorz* g4v; *KrowObr* 63; *Leop Ps* 2/12, 38/12, *Sap* 11/10; *BibRadz* I 2d marg, 2.Reg 24 arg, *Ps* 105/30, I 353d marg, *Ier* 25/29 (12); *RejAp* 52; *HistLan* D2; *BudBib* 2.Par 6/28, *Ps* 105/30, *Sap* 18/19; *KarnNap* E2v; á ieden fię zá drugiego Bogu modlimy / áby nam odpuścił / á słuźne od nas karánie oddalił. *ModrzBaz* 64v; *KochPs* 56; *SkarŻyw* 166, 270 marg, 294, 492 [2 r.], 510; *GrabowSet* K3v, Q2v; *LatHar* 177, 283, 583, 593, 623; *WujNT* 69, 778 marg; *WysKaz* 23, 24, 28 [2 r.]; *PowodPr* 11; Pátrzże ná tego Epikurá: oto tu duźe vmárle czyni / y karánia po śmierci żadnego nie kładzie. *SkarKaz* 384a, 3a; *GosłCast* 21; *SkarKazSej* 702a, 704a, 707a.

karanie kogo (21), czego (3): *WróbŻółt* 31/10; *LubPs* L marg; *KrowObr* 194; o káraniu oycowfkim fynow Izráelfkich *Leop Is* 27 arg, 28 arg, *Soph* 1 arg; *BibRadz* Num 30/16, *Sap* 3 arg, *Apoc* 9 arg; Heli y Synow ięgo karánie. *RejZwierc* 46v marg [*idem*] Aaa4; *BudBib* *Sap* 18/5; *SkarŻyw* 261, 390, 492; *NiemObr* 65; *ZawJeft* 28; *LatHar* 33; *WujNT* 529; *PowodPr* 10; *SkarKaz* 6a, 275b, 610a. Cf »karanie złościwych«.

karanie czego [= za co] (9): Tu záfię wylicza wżytki grzechy ludu onęgo y karánie ich *LubPs* Y2; *BielKron* 372; *SkarJedn* 363; Tędy ná wieczną pámiątkę karániá niepośluźeńftwá [...] kazał kádzielnicę onych odłzczępieńcow / ná bláchy zlać *SkarŻyw* 492; *Phil* E3; *PowodPr* 49 marg. Cf »karanie grzechu«.

karanie czego [= czym] (4): Myotły twej karánye cyefły myę od cyebye *LubPs* F3 [*idem*] *ArtKanc* Q6v; *OrzJan* 116; *WujNT Iudae* 7.

karanie na kogo (13), na co (3): *SeklKat* D4v, F3, H3v, R; *KromRozm I* H; *KrowObr* 65; Tákieżci też karanie będzie/ ná konie/ ná muły/ wielbłądy y oły *BibRadz Zach* 14/15; *RejPos* 56; *BudBib Iob* 31/3, *Ps* 105/29, *Sap* 14/11; *ArtKanc* R17; Karanie więtlze ná drugiego mężoboycę po Kaimie. *SkarKaz* 314b *marg*, 314b. *Cf* »karanie na grzesznika«.

karanie za co (51): *LubPs* Y3v *marg*, hh5; Bálwochwáltwo Izráelitow około cíelcá złotego/ y karanie zá to. *BibRadz I* 31, *Num* 18/32, I 278d *marg*, *Sap* 13/10; *RejPos* 168; *GrzegŚm* 38; *BudBib Sap* 3/10; *CzechRozm* 31; *ModrzBaz* 21v, 142v; *SkarJedn* 4; *SkarŻyw* 152, 440, 484, 572; *GórnRozm G3v*; Dość nas cífnęło Tyránłkie karánié Słufzné/ zá złości náłzych przedłużánié *ZawJeft* 18; *OrzJan* 116; *WujNT* 845, Bbbbbb4v; *SkarKaz* 1b; *SkarKazSej* 703b. *Cf* »karanie za grzech«, »karanie za występki«, »karanie za złość«.

karanie nad kim (14): *LubPs* O2, R6v *marg*, bb2, dd5v; Poczynicie łobie wedle liczby Kłiążąt Filifłyńłkich pięć zádnic złotych/ y pięć myłzy złotych/ ábowiem iednoż iest karanie nád wzythkiemi wámi *BibRadz 1.Reg* 6/4, *Ps* 105/29; *RejAp* 47v; *RejPos* 74; *BiałKat* 51; *RejZwierc* 33v; *SkarŻyw* 118, 492 *marg*; *NiemObr* 121. *Cf* »karanie nad grzesznikiem«.

karanie na czym (1): Dla czegoż wždy círpiec mam ná włsem takie karanie *LubPs* Rv.

karanie czyje [= kogo] [w tym: pron poss (8), ai (poss) (3), G pron (1)] (12): *MurzHist* K; Doftáteczniey opifunie karanie Egipłłkie *Leop Is* 19 *arg*; Opifanie wielkiey nierządnice. Złóści iey y karanie. *BibRadz Apoc* 17 *arg*, I 458c *marg*; *RejAp* 45v; *GrzegŚm* 15; *BudBib 2.Par* 6/29; *CzechRozm* 182; Karanie docześne Aaronowe. *SkarŻyw* 493 *marg*, 36; *CzechEp* 59; *ZawJeft* 18; modlą fie do páná łwoiego: Aby fie tu nie łkwápiál ná náłzé karánié *SiebRozmysł* Bv.

karanie czyje [= przez kogo] [w tym: pron poss (34), ai (25), od + G sb i pron (17), G pron i sb (6)] (82): *WróbŻółt* oo4v; *RejPs* 59v [3 r.], 145v, 191; *RejKup* p5v; *RejKupSekl* a4; *Diar* 21; *GliczKsiąż* P2; *LubPs* H4, L, T5, Y3, bb2 (9); *Leop Ps* 38/11; Kthory fieł boi Páná/ przyimie karanie iego *BibRadz Eccli* 32/16[18], *Lev* 26/23, *Eccli* 16/12; *RejAp* 45v; *RejPos* 74, 179; *RejPosWstaw* [41³]v; *SkarŻyw* 271, 440; *WisznTr* 28; Iuż tho ná oko widzę iáwnie/ iák ná grzełzne od ciebie przychodzi karanie *ArtKanc* L11, I16, R17, R18 [2 r.]; *ZawJeft* 6; Day mi wytrwánie karánia twego przez pokutę *LatHar* 23, 582, 593; *JanNKarGórn* G4v; *SiebRozmysł* Fv; *PowodPr* 6. *Cf* »karanie boże«, »karanie Pańskie«.

W połączeniach szeregowych (9): A zátým/ Plebani máyą ludowi oznaymic boży gnyew/ groźbę y karánye ná nyepokutuyące. *KromRozm I* H; *RejPos* 168; *SkarŻyw* 36, 294, 483; *LatHar* 27, 675; *WujNT* 292; *KlonWor* 12.

W przeciwstawieniach: »karanie ... zapłata (7), łaska (3), odpuszczenie (2), miłosierdzie« (13): *GliczKsiąż* N8v; yáko thedy wielkie iest miłofierdzie iego/ ták też wielkie iest y karanie iego *BibRadz Eccli* 16/12; á izby nam dał ferce ku łobie wierne á łtale przy łobie łtoiące/ wważywłzy to iefłizelmy godni łálki albo karánia. *RejZwierc* 265v, 265v; *WujJudConf* 24; *SkarŻyw* 2; rácz to dáć áby ten twoy Sákráment/ nie był nam obowiałką ná karanie/ ále przyczyną zbáwienną ná odpufzczenie *LatHar* 104, 225, 580; pokázuie/ iz ácz dzień łádu Pánłkiego pewnie będzie/ ná ktorým y oni łwą zapłátę/ y przełładowce ich/ karanie odniołą: włzákże nie ták rychłó będzie *WujNT* 712, 845; Bo tylo ná dułzy

ieft zapłátá/ á ciáło/ ktore to co dufzá kazáła wykonywáło/ bez nagrody y karánia w ziemi y prochu zoftáie. *SkarKaz* 3b; *SkarKazSej* 686b.

W charakterystycznych połączeniach: karanie cudowne, duchowne, dziwne, godne (3), gorzkie, jasne (2), jawne (2), jedno (jednostajne) (2), łaskawe (2), małe, naznaczone, niezwykle, ojcowskie (5), słuszne (10), sowite, święte (3), wielkie (15), zawściagnione, zgotowane, znaczne (2), zwierchowne; karanie naznaczyć (5), obierać (2), oddalić (5), oznajmić, powiedzieć (powiedać) (2), poznać, skrócić, ściagnąć, ustawić, uśmierzyć, (wy)cierpieć (ścierpieć) (12), wznosić, zahamować, zdjąć (odjąć) (3), zgotować; karaniem nawiedzić, (po)grozić (zagrozić) (4); od karania wyprosić, wyzwać; w karanie wpaść; pod karanie poddać się; z karania wymawiać się (2); karanie ciała, corki, krwi, krzywoprzysięstwa, ludu, ludzi (człowieka) (3), miasta, nagrawaczow, nieposłuszeństwa, nieprzyjaciół, niewiernych, niezbożnych, odszczepieństwa, synow (3), świata; karanie o mężobojstwo; karanie za krew, za myśli (2), za niedowiarstwo, nieposłuszeństwo, za niewdzięczność (2), za okrucieństwo, za sprośność, za swe sprawy, uczynek, za złamane przymierze; karanie dla cudzołóstwa; karanie na mężobojcę, na niepokutujące, na świat; karanie nad odszczepieńcami.

Zwroty: »karanie (do)puszczać (a. dopuścić, a. przepuszczać, a. (prze)puścić« = poenas expetere *Modrz [szyk zmienny] (18): Czo zakaranie pan bog dopuńcza nati ktorzi nie mają iednego boga. SeklKat D4v, F3, G3, H3v, K3v, L3 [2 r.], R; LubPs H3v marg, Y3, hh5; A zaż niespráwiedliwy Bog ktory karanie przepuńcza [inferens iram]? BibRadz Rom 3/6; RejPos 56; BudBib I 369a marg; ModrzBaz 142v; SkarJedn 363; SkarŻyw 490; ArtKanc R17.*

»[jakim] karani(e)m karać (się), karan« = *poena adfictus Vulg [szyk zmienny] (3 : 1):* Rołmaitym karanym karze pan Bog ludzi dla tych grzechow. *SeklKat G3; Leop Sap 18/11; SkarJedn 273; WujNT 780.*

»karanie mieć« (2): Czo za karanie mają ci ktorzy niewierzą *SeklKat P, P3v.*

»karanie (na sobie) odnieść (a. (od)nosić, a. ponieść, a. znosić« = *poenam a. iniquitatem a. peccatum portare, poenas luere PolAnt; correptionem habere Vulg [szyk zmienny] (33): LubPs Ev marg, dd5v; BibRadz Lev 19/8, Num 18/23, 32, 30/16, Ez 14/10, 18 arg, Sap 3/10; HistLan Dv, F2; KuczbKat 225; BudBib Sap 3/10; áby ták Chrístufem nie kuśili/ iáko Izráelczycy Bogiem/ żeby też zá to tákże karánia nie odniefli/ iáko oni. CzechRozm 31, 182, 238v; Wy ztey powinności liczbę przed nawyżłym fędzią dáć maćie/ karanie też/ iefli wtem niedbále poftąpićie/ słuźne odnieścieie [poenae etiam ... meritae subeundae]. ModrzBaz 134, 21v, 27; SkarJedn 4, 20; SkarŻyw 152; CzechEp 59, 259; WisznTr 28; Phil E3; GrabowSet N; OrzJan 116; LatHar 582, 725; Iáko Sodomá y Gomorrá [...] zwłzeteczniawłzy/ y vdawłzy lię zá cudzym ciáłem/ wyftáwione fą ná przykład/ ognia wiekuiłtego karanie odnołząc [ignis aeterni poenam sustinentes]. WujNT Iudae 7, s. 712; PowodPr 12.*

»karanie odpuszczać (a. odpuścić), wypuścić z karania; karanie jest (a. bywa) odpuszczono; karania odpuszczenie« [szyk zmienny] (9 : 1; 3; 1): To ieft/ gothowem ciębie wypuńcić z thego karánia com ia myłlił przeciwko tobie. *BibRadz I 458c marg; BialKat 173v, 378v; włzákże nie záwždy to bywa [...] áby Pan Bog oftátki grzechow y ono káránie miał odpuńzczáć KuczbKat 220; Dwoiákie tedy Dołyć wczynienie zá grzechy Piśmo święte nam przekłáda: Iedno/ ktorym nam grzechy y wieczne karanie*

ieft odpufzczone *WujJud* 92v, 92v, 192; *SkarŻyw* 484; *ArtKanc* M2; *WujNT* 780; *WysKaz* 23, 25, 31; *SkarKaz* 385b.

»karanie podjąć« (1): Pleban odtrafa onym Heli Káplaná wielkiego przykładem/ który ciężkie karanie podiał iż dzieciom wiele dopufzczał. *KuczbKat* 310.

»ujść (a. uchodzić) karania, przed karaniem« [szyk zmienny] (14 : 1): *GliczKsiąż* D7v, N8v; *LubPs* B; *GroicPorz* pp4; Ieslibyś co poľubił Pánu Bogu twemu/ thedy nie maľz odwłoczyć ábyś tego oddać nie miał/ ábowiemci [...] nie wydźiefz karánia [et erit in te peccatum]. *BibRadz Deut* 23/21, *Eccli* 16/11; *BudBib* 2.Mach 7/19; *KochPs* 161; *SkarŻyw* 165; *CzechEp* 38; *ReszList* 149; *LatHar* 198; *WujNT* 596; *SkarKazSej* 703b; Wfzedy ich Bog doiezdzał onego Kościoła/ A przed znacznym karaniem nikt nie vfzedł zgoła. *KlonWor* 11.

»wziąć, brać karanie« [szyk zmienny] (8 : 3): Czo za karanie czy bierzą ktorzy nie wierzą wiednego Boga. *SeklKat* O; *MurzNT* 206 marg; *LubPs* O2, aa3v; *KrowObr* 194; Vczy nas píľmo S. iáko niezbożni wezmą karánia fwe *GrzegŚm* 15, 38; *RejZwierc* 33v; *WujJudConf* 24; *SkarJedn* 402; *ArtKanc* Q5v.

»karanie zasłużyć (a. zasługować); karanie zasłużone« [szyk zmienny] (10; 2): *RejPs* 191; *BielKron* 255; *BiałKat* 171, 173v; *SkarŻyw* 26, 305, 598; *ArtKanc* I16; iákoż mniemacie dáleko froższe záľuży karánia [quanto magis putatis deteriora mereri supplicia]/ ktorzyby Syná Bożego podeptał *WujNT Hebr* 10/29, s. 248, 556; *SkarKaz* 313b.

Wyrażenia: »karanie boże (a. boskie), od Boga, od bogow« [szyk 20 : 8] (19 : 8 : 1): *LibLeg* 10/62; *RejJóz* L6v; *MurzHist* Q; Czego winni będą łámifz rodzicy/ s ktorych fie dzyecyę pfuye/ y nye wydą theż karánia od páná Bogá *GliczKsiąż* D7v, N8v; Gdy słożyż podatek na fyny Ifraelfkie podług łidźby [!] ich/ da káždy ná wykupienie fwoiey duľfe czyńfz Pánu/ á gdy thák będą ofłáczowani/ niebędzie karanie boże miedzy niemi [non erit plaga in eis]. *Leop Ex* 30/12; *BibRadz II* 19d marg; *BielKron* 255; *KuczbKat* 225; *RejPosWstaw* 44; *CzechRozm* 167, 238v; *ModrzBaz* 27; Bo ochotnieyfa ieft do dobrego y lepľze ferce czyni miłość/ niżli boiázn: wfzákże y pogroľki karánia Boľkiego do niey pomagáią. *SkarŻyw* 557, 118, 479, 480, 490; *CzechEp* 59; *NiemObr* 121; *GórnRozm* M3; Nie traľ fie/ że od bogów dotkło cię karanie *GórnTroas* 58; *PowodPr* 6, 16; *SkarKaz* 2b marg, 610b; *SkarKazSej* 686b, 703b.

»karanie czyścowe« (1): Náđ co iefli prawdziwie pokutuiący wmiłości Bożey zeydzie [...] duľze fie ich karanim Czyscowym po śmierci czyścią. *SkarJedn* 272.

»karanie (do)cześnie« [szyk 19 : 18] (37): A wfzákóž niewierne/ á ty wfzytki ktorzy fą odporni fwiętey woli iego/ ty wfzytki wytrać y wykorzeni/ y docześnym y wiecznym karanim. *LubPs* Z3v; *KrowObr* A3; *WujJud* 92v, 192; *SkarJedn* 274; *SkarŻyw* 262, 263, 271, 482, 484, 493 marg; *ReszList* 149; Oduľście nam náľze złości/ z twoiey niezmierney miłości/ cześnie y wieczne karanie *ArtKanc* M2; *WujNT* 52, 780 [2 r.]; *WysKaz* 23, 25, 27, 28 [2 r.], 29 [3 r.], 30 [2 r.], 31 [5 r.]; *PowodPr* 26; *SkarKaz* 385a, b, 634b, Oooo2a, b.

»godzien (a. godny) karania« [szyk 12 : 8] (20): Bowiem fnadz łamy vftá ich nanie fwiádectwo wydawáią iż godni fą takiego káránia/ áby ichże flowá ie potępiły *RejPs* 87; *MurzHist* Q; *KrowObr* A3; *BibRadz* I 278d marg; *RejPos* 74v, 75v, 168, 179; *BiałKat* 173v; A tego nie baczmy zechmy

lámi dáleko gorłzy niźli oni pogáni/ y godnieyřychmy więřłzego karánia niźli oni *RejZwierc* 261, 260v, 265v [2 r.]; *CzechEp* 115, 248, 281; *WujNT* 21, 34; *PowodPr* 16; *SkarKaz* 387a.

»karanie za grzech, dla grzechu, grzechu, na grzesznika (*a. grzeszne*), prze grzech, z grzechu, nad grzesznikiem« = *poena iniquitatis a. peccati PolAnt* [szyk 31 : 5] (22 : 6 : 3 : 2 : 1 : 1 : 1): Czo za karanie pan Bog dopuřłcza dla takowych grzechow? *SeklKat* G3, G3, I3v [2 r.], K4v, L3, Xv; Chce te⁸⁰ Bóg/ abyh iá to karanié za grzech cierpiáł *MurzHist* E4v; Widzęć ya práwye ná oko o moy miły Pánye/ Iáko wyełkye nád grzeřłnikyem yeřł twoye karánye *LubPs* H4, H3v *marg*, L *marg*; *Leop* L14v; A ták nie ponieřłcie zá to karánia prze grzech/ gdy co náwybornieyřze rzeczy z nich oddáwáć bęďdziećie *BibRadz Num* 18/32, *Num* 18/23, *Thren* 4/6 [2 r.], *Ez* 18 *arg*; *BialKat* 171, 378v; *WujJud* 192; *WujJudConf* 24; *BudBib* I 361c *marg*; *SkarJedn* 402; *SkarŻyw* 36; *ArtKanc* L11, *LatHar* 33, 161, 580; *WujNT* 52, 292, 556; *PowodPr* 75; *SkarKaz* 275b, 381b, Oooo2b, Oooo3b.

»ostateczne karanie« (1): Potym/ iż ieřłby fię nie dáli vlečzyć/ tedy niemogá wyřć onego ořłtátecznego karánia. *CzechEp* 38.

»karanie Pańskie, od Pana, Pana« = *disciplina Domini* [szyk 9 : 2] (6 : 4 : 1): Przyymćye wdzyęćnie łáłkáwe od Páná karánye *LubPs* B2, Sv *marg*, aa3v; Nie odrzucayře řynu moy karánia Páńřkiego [*correctionem Domini*] *BibRadz Prov* 3/11, I 436b *marg*, 461; *RejAp* 47v; *RejPos* 75v, 127v; *SkarŻyw* 583; *WujNT Hebr* 12/5.

»piekielne karanie« (1): iáko z Bożey náuki y z Kanonow řwiętych/ w pokućie ma być karanie doczeřne/ ktorym piekielnego karánia grzeřłnicy vchodzą *SkarŻyw* 165.

»prawiedliwe karanie« = *iusta poena Modrz* [szyk 2 : 1] (3): Przytym wnet obráca rzecz řwá ná niektore okoliczne narody/ bioráć iá z řpráwiedliwego karánia Páńřkiego y z grzechow ludzkich. *BibRadz* I 461; *ModrzBaz* 142v; *SkarŻyw* 261.

»srogie, ciężkie karanie; srogořć karania, w karaniu« [*w tym: ciężkie a srogie* (1)] = *plaga magna PolAnt*; *supplicium magnum Vulg*; *gravis poena Modrz* [szyk 38 : 8] (30 : 10 : 6 : 1): *WróbŻořłt* 31/10; lecz ty prořłę zdáleká řtaw przećiwko mnie řrogořć káránia twego *RejPs* 59v, 58, 59v, 145v, 193; Srogie karanie naznaczył pan Bog pařterzom ktorzy zlie pařá owcze iego *SeklKat* H3v, E2v, K3v; *MurzHist* K; *MurzNT* 206 *marg*; *GliczKsiąż* N8v, P2; *LubPs* K4v *marg*, L [2 r.], O2, Y3, ee3v [2 r.]; *Leop Soph* 1 *arg*; *BibRadz* 1.Reg 6/19, I 278d *marg*, II 19d *marg*; *BielKron* 372; *BialKat* 51; *HistLan* F2, F2v; *KuczbKat* 310; *RejZwierc* 33v, 260v; *RejPosWstaw* [41³]v, 44; *ModrzBaz* 142v; rychley by řobie niemocy y iákiego innego karánia ciężřkiego życzył/ niźli by w onych myřłách być miał. *SkarŻyw* 294, 118, 492 *marg*; *CzechEp* 115, 281; *NiemObr* 179; *ArtKanc* Q5v, R16y; *WujNT Hebr* 10/29; *PowodPr* 10, 26, 75.

»karanie řmierciá« (1): przetoż řłufłzne karanie nagłá řmierciá z żoná fwoiá z řrogořci y kłátwy wrzęďniká kořcielnego Piotrá S. odniořł. *SkarŻyw* 535.

»wieczne (*a. wiekuiste*) karanie« [szyk 9 : 8] (17): *MurzHist* Q; *LubPs* Qv *marg*, Z3v; *KrowObr* A3, 65; 92v; *WujJudConf* 24; *SkarŻyw* 152, 271, 484; *ReszList* 149; *ArtKanc* M, M2; Bo w máłych y młodych lećiech/ w máłey cenie pořpolicie wřzyřłtko v ludźi bywa: á ořobliwie [...] wiekuiřte karánia złym zgotowáne *LatHar* 130; *WysKaz* 25, 31; *SkarKazSej* 686b. [Cf s. 125 »(do)czeřne karanie« *GroicPorz* d].

»winien karania; winne karanie« (4; 1): O takowym nie trzeba rozmyśłu długiego/ Iedno iż ząwždy winien karania frogiego. *HistLan* F2v; Nie wzday mnie z grzechy/ ná winne karanie *GrabowSet* O4v; *WysKaz* 22 [3 r.].

»karanie za występki (a. przestępstwo) [czego]« (2): A niebesprzyczyny takowa boiazn námię przycbodzi/ bom rozumiał zem bez frogiego kárania niemiał być zá występki fwoie *RejPs* 58; *BibRadz Ier* 22 arg.

»karanie za złość, złościwych« = *poena iniquitatis PolAnt* (3 : 1): Ktobykolwiek iadł/ odniefie karanie zá złość fwoię *BibRadz Lev* 19/8, *Ez* 14/10, *Apoc* 22 arg; *GrabowSet* R4v.

Szeregi: »karanie albo cierpienie« (1): Bo vczyc theż potrzebá/ iż dwie fá rzeczy ktore zá grzechem idą: zmázá y karanie álbo ćierpienie. *KuczKat* 220.

»gniew i (a, ani, to jest) karanie« [szyk 6 : 3] (9): *LibLeg* 10/62; *SeklKat* Xv; *GliczKsiąż* P2; *RejZwierc* 188v; Rokazano nam ábyfmy z Bábilonu vćiekáli/ [...] iefli chcemy gniewu Pánkiego y karania zbáwieni być. *WujJudConf* 137; *CzechEp* 414; *SkarKaz* 610a, b; *SkarKazSej* 667b. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»karanie i karność« (1): **KARANIE** y kárność. *WujNT* Zzzzz2.

»kaźń, karanie« (1): á korzeń tych/ co o to niedbáli/ y rodzaj wżyftek ich/ kaźnią/ karánim/ y niewolą z ziemie głądzi. *OrzJan* 33.

»karanie abo (i) męka« [szyk 1 : 1] (2): Ten ktory Chryftulá ná mękę wydał/ raz go tylko wydał: izali dla tego męki vřzedł y karania? *LatHar* 198; *WujNT* 52. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»nawiedzanie abo (i) karanie« (2): NAWiedzania y karania Bołkiego pořtepek. *PowodPr* 6 marg, 6. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»plaga a (albo, i) karanie« [szyk 8 : 1] (9): *KrowObr* 194; odeym' odemnie plagi á karania fwoie [*Amove a me plagas tuas*] *Leop Ps* 38/11; *RejPos* 56; *SkarŻyw* 479, 490; *NiemObr* 65; *JanNKarGórn* G4v; *SiebRozmyśl* E2v; *PowodPr* 6.

»pokuta abo (i) karanie« [szyk 2 : 1] (3): Iáwy y Iádámá niepzeklął [!]: ále [...] docześne im karanie/ y pokutę tu ná ziemi náznaczył. *SkarŻyw* 262, 484; *SkarKaz* Oooo2b. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»pomsta, (i, a) karanie; z pomstą karanie« (12; 1): ábychmy wřzyfcy [...] náłładowáli iego iáko Pána řwego iefliż chcemy vydż pomřty á karania *LubPs* B, dd5v, gg5v; *RejPos* 74v, 75v, 179; *BiałKat* 51, 173v; *RejZwierc* 33v; Niech prořę odnoři tu/ z pomřtą karanie *GrabowSet* N, M2v; *LatHar* 146, 580. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

»sąd (a. sądzenie) i (abo) karanie« (6): Iż pan bog iefł moczny ku řądzeniu y ku karaniu. *WróbŻółt* I4v; *MurzNT* 206 marg; *RejAp* 47v; *SkarŻyw* 271, 440; *LatHar* 669. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»sprawiedliwość i karanie« (2): Wřzákże gdy ich od řpráwiedliwóři Bożey y docześnego karania wyprořić niemogł/ wolał ie řam karác. *SkarŻyw* 482; *SkarKaz* 384a.

»srogość a karanie« (1): A tak gdiż to Pánu wolno vczynić/ tedy teř ma y chowa řobie ludzi takie/ nád ktoremi okázuie řrogość řwą á karanie řwe *RejPos* 74.

»karanie a (ani) upominanie (a. napominanie)« [szyk 2 : 1] (3): Nie tełkni łobie nic moy namileyłzy łynaczku/ gdy ná cię przydzie karanie á vpominanie Pána twego *RejPos* 127v; *KochPs* 75; *SkarŻyw* 480.

»utrapienie albo karanie« (1): gdzie iawnie Pan Bog odpuściłzy grzech chce owłzeyki dla záchowania łprawiedliwołci/ áby łię z nowu nagrodá dźiała przez iákie vtrapienie álbo karanie docześne. *WysKaz* 28. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»wina i (abo) karanie« (2): Winá ábo karánye zá łprołność grzechow kthorą Pan zówždy nád ludźmi zwykł okázowác. *LubPs* Y3v *marg*; *WujJudConf* 93v.

»karanie i zgromienie« (1): ták Pan Bog miękczeyłze łercá/ łamym kazánim y przykłády [...] twárdłze pogroženim/ iáko Abimelechá/ Ezechiałzá: ielzče twárdłze/ karánim y łrogim zgromienim/ iáko tego Apołtołá/ do pokuty y vpamiętánia przywodzi. *SkarŻyw* 80.

Wyrażenie przyimkowe: »bez, przez karania« = *extra disciplinam Vulg* (9 : 1): *RejPs* 58; *BibRadz* II 12b *marg*; Trzebá też to zágroženie wyłožyc/ że niedopułci tego Pan Bog áby ludźie grzełzni przez karánia byc mieli *KuczbKat* 280; *RejPosWstaw* 44; *WujNT* 167, 292, *Hebr* 12/8; *WysKaz* 21; *SkarKaz* 3b; *SkarKazSej* 703b.

b. *W stosunkach między rodzicami i wychowawcami a dziećmi: wymierzanie kary, karcenie, wychowywanie* (44) : Bo Nero iednego dnia wezrzawłzy na Senekę włpamiętał na karanie ktore mu z młodu czynił, á to łobie tak rozumiejąc iakoby mu tym krzywdę czinił/ y przykazał mu aby łobie łmierć wybrał iakąby nalekczyłzą chciáł. *BielŻyw* 143; *RejKupSekl* a4; *BielKom* B5; *GliczKsiąż* E6v, F8, F8v [2 r.], G, G3 [2 r.], G4 [4 r.]; *KwiatKsiąż* D4v; *RejPosWstaw* [41³]v, [41⁴]v; bo w tey mierze dźieci łweywoli prágną/ á o karániu y łłyłzec nięchcą. *GórnRozm* I4v.

karanie kogo (2): *GliczKsiąż* F6; (Nie włtyday łie) z zakonu Pánłkiego/ y łestámentu/ y z łądu włprawiedliwíc bliźniego [...] y z wielkiego káránia łynow *Leop Eccli* 42/5.

karanie czyje [= przez kogo] [w tym: *G sb i pron* (6), *od + G sb i pron* (3), *ai poss* (2)] (11): *BielŻyw* 169; *BibRadz Prov* 15/5; ábowiem łię wzgardzenia y nieuczczenia boya/ pámiętayác ná karánia łwieże łiłtrzone/ y rodzicow *KwiatKsiąż* C3; *BielSat* D2; *RejPosWstaw* [41²]v, [41³]v, [41⁴], 42; Ano tym wiecey/ báczne rodzice/ przeciw łobie pobudzáią: y ciężłze potym od nich karanie odnołzą. *CzechRozm* 226v; *SkarŻyw* 527; *BielRozm* 26.

W połączeniu szeregowym (1): Ten tedy obyczáy á połtępek ná tym włłytkim załadzon yełt/ áby rodzicy nye zápalonem gnyewem/ áni s popędliwą furią/ álbo też z yákim okruthnym á bárzo łrogim karánim/ á wzbyeránim dźyeći łwych dogłádáli. *GliczKsiąż* F8v.

W charakterystycznych połączeniach: *karanie (bez)mierne* (3), *stateczne, łwieże, ustawiczne, zapamiętliwe; karanie łcierpiwác; wspaniętác na karanie*.

Zwroty: »karanie zasługowác« (1): Pánie oycze wyłcie od dźiádowłkiey y prádźiádowłkiey dawney y vtártey wiáry Chryłtułowey odłtąpili/ á ia od wálzey nowej odłtápiwłzy/ żadnego karánia nie záłługuię *SkarKaz* 44a.

»karanie znaszać (a. odnosić)« (4): Abowiem łthąd przychodzi/ że y dźyatki tym włłzytkim s podziwieniem łie przypatrzájąc/ vcźycielom łwym tym połłuznięłze byc mułzą/ káránie ich ćirpliwie znałzaiąc *RejPosWstaw* [41²]v, [41⁴], 42; *CzechRozm* 226v.

Wyrażenie: »ciężkie, okrutne a srogie karanie« (2 : 1): *GliczKsiąż* F8v; także ciężkie á vřtáwiczne káranie vmysłowá moc znikczemniwa/ y przirodzenia dobrego řkierki w dziátkach [!] zázářywa *KwiatKsiąż* E4v; *CzechRozm* 226v.

Szeregi: »karanie i (a) bicie« (2): Mowi thák/ wřfelkye karánye y bicey ma być bez hańbyenya y řromocenya. *GliczKsiąż* G4, G4v.

»ćwiczenie a karanie; z karaniem ćwiczenie« (1; 2): Pánný takież máią řwe kofřtowne nořzenie/ Y ofobne od mációr s karánim cwiczenie. *BielSat* D2 [*idem BielRozm*]; *RejPosWstaw* [41²]; *BielRozm* 26.

»gniew i karanie« (1): kofřulę piękná [...] řlepemu odárte^{mv} wyrzawřzy go/ dla Bogá dárował: gniewu řię y karánia mátki o to nieboiáć. *SkarŻyw* 527. [*Ponadto w połączeniu szeregowym 1 r.*].

»karanie a (i) łajanie« [szyk 1 : 1] (2): *GliczKsiąż* F8v; Potym/ ieřliby řie częgo nieprzyřtoynego dopuřćili/ gdy łaiánia y karánia potrzebá/ żeby dziećiom dla pieřczoty nic nieprzepuřćáli. *KuczbKat* 310.

»karanie a (ale, i, także też) napominanie (a. upominanie)« = *correctio et increpatio PolAni* [szyk 2 : 2] (4) : Yeřliřz tedy za byálemi głowámi řyn yego chcyałby řie nyrzárdnye myeć/ nychay go záhámye karánim yákiem á nápomínániem *GliczKsiąż* P4; *BibRadz Prov* 15/5; *RejPosWstaw* [41³], 42.

»nauka (a. nauczanie), (i, a) karanie« [szyk 2 : 1] (3): Nauka y karanie obyczaie dobre czyni *BielŻyw* 143, 169; *BielKom* C2v.

»karanie a powřciáganie« (1): DAWna y řthára przypowyeřć myędzy ludźmi o karányu á powřcyágányu dzyatek thá wrořlá/ że nigdy dobrego nye biyá áni go trzebá bić *GliczKsiąż* F6.

»roždźka (a. rozga) i karanie« (2): Rořczká y karánie dáie mądrořć/ ále dzyecię řwowlne ieřt ku pořromoceniu mátcie řwey. *RejPosWstaw* [41³]v; *SkarKaz* 420a.

2. *Upominanie, strofowanie, perswazja; oskarżanie, krytykowanie; powřciáganie, hamowanie od złęgo; obiurgatio Mącz, Calep; castigatio Mącz, Cn; exprobatio BartBydg; reprehensio Mącz* (39) : *OpecŻyw* 131; *BartBydg* 54b; *BielŻyw* 140; *WróbŻořt* 37/15, 79/17; pottmi ná tho/ żeć Ewánielia řwięta/ powiedaná być niemoże/ bes karánia/ iáko Pan Kryřtus powiedział *KrowObr* C4v; *RejWiz* 106v *marg*, Cc6v; *BibRadz Prov* 9 *arg*, *Matth* 18 *arg*; *Mącz* 178c, 216c, 369c; Człowiek mądry złym s poćiwym karánim ieřt iáko Doktor chorym z łágodnym lekárřtwem. *RejZwierc* b [*idem*] 78; *BudBib Eccli* 20/1; *Calep* [713]b.

karanie kogo (3): *KromRozm II* e3v; Vpominki y dáry/ zářlepiáią oczy řędziam: á iákoby niemy w wřćiech odkłáda karánia ich. *Leop Eccli* 20/31; *Mącz* 10d.

karanie przeciw komu (1): Karánie bráterřkie przeciw vpáđłym. *WujNT* Zzzzz2.

karanie czyje [= przez kogo] [*w tym: G sb* (2), *pron poss* (2)] (4): bo niedbál nitz na káranijé ludu przechodzące^{ęo}/ ktory mu zakázowál/ aby za pane^m Ieżufem niewolál. *OpecŻyw* [61]v; *WróbŻořt* cc4v; *LubPs* ee3v *marg*; *SarnStat* 561.

W połączeniach szeregowych (6): Tytuřowi tákyeż nyeco dotyka/ co ku biřkupyemu vrzędowi należy/ okořo obirányá řlug kofřcyelnych/ vczenya/ nápomínányá/ y karányá ludu/ á wyřtręgányá

błędow *KromRozm II* e3v, i4v; *Leop 2.Tim 3/16*; *Repraehensio*, Káránie/ gánbá/ láyánie. *Mącz* 318b, 415c; *WujNT* 748.

W przeciwstawieniach: »dar, datek ... karanie« (2): áni będę dbał ná lálkę/ álbo ná nieprzyiaźn czyię/ ná dáry ábo ná karánie czyie *SarnStat* 561, 554.

W charakterystycznych połączeniach: *karanie braterskie* (2), *poćciwe* (2); *karanie ludu*; *potrzebować karania* (2); *nie moc cierpieć karania*; *karaniu się poddawać*; *na karanie nie dbać* (3).

Zwroty: »dać karanie z siebie« = *stanować odstraszący przykład* (1): Y niepobożnym dálifmy/ złośliwi/ Karánié z siebie *ZawJeft* 18.

»znosić karanie« (1): karności [*Ps 118/66*] (*koment*) czufz day abym cirpliwie wżytko znofił twoie karanie (-) *WróbŻółt* oo4v.

Wyrażenia: »godny (*a. godzien*), dostojny karania« = *reprehensibilis BartBydg*, *Mącz*; *castigabilis, castigalis Mącz* (4 : 1): *BartBydg* 131; *Mącz* 40c, 318b, 415c; bo tákowy złośliwy ięzyk/ godzien bywa/ przykrłzego niż łowy karánia. *GórnDworz* P7.

»słowy karanie« (2): *GórnDworz* P7; *Obiurgatio – Słowi karanie. Calep* [713]b.

Szeregi: »karanie a przestrzeganie« (1): Iáko wdzyęczni mamy być karánia á przełtrzegánia wiernych náuczycyelow. *LubPs* ee3v *marg.*

»upominanie i karanie« (1): Dar ołobny w vpommánium y karánium *SkarŻyw* 310 *marg.* [*Ponadto w połączeniach szeregowych 3 r.*].

3. Męka, udręka; afflictus Mącz (15) : przetoż z żoną albo ieft wesołe á bezpieczne życie, albo wiecznie karanie. *BielŻyw* 53; *GroicPorz* ll4v; *Mącz* 130b; *Odpusc* nam náłze winy. [...] Przez włáne káránie y záłość náłze/ wedle łow Apołtołkich: Gdybychmy łie łámi łádzili/ Pán Bog by nas więcey nie łádzil. *WujJud* 234v; *KarnNap* E2v; *SkarŻyw* 120, 589, 600.

Zwrot: »podejmować karanie« (1): Próznom záchował ręce w niewinności/ Ciérpiałem niewczás/ przenáłzłádownié/ Podéymowałem cáły dzień karánié. *KochPs* 108.

Wyrażenia: »karanie ciała, cielesne« [*szyk 3 : 1*] (3 : 1): Bacż tu czterzy duchowné roboty/ ktoreé łie łpolem łpomágaia. Ołobné miełfkánié/ modlitwa/ połt/ a ciała káránié. *OpecŻyw* 37; Ci máia w opiece łwey łzpital pielgrzymow/ de lá łkalá [...] y wiele dobrych wczynkow/ ý chwálebnych łwiętych zwyczáiw łwych/ w nabożeńłtwie y w iáłmuźnách/ y karánium cíelełnym/ máia. *SkarŻyw* 460, 86, 558.

»bez miłosierdzia karanie« (1): Były drugie Compánije/ ktore też wżyłtkie chodziły/ á drugie łię powrozámia łiekły/ á drugie żeláznymi łáncuchámia záprawdę bez miłofierdzia dobrowolne karánie prziyemuiác *ReszList* 162.

Szereg: »karanie albo boleść« (1): Ten żadnego karania albo bolełci łobie nic nie ważył *BielŻyw* 101.

4. Karność; disciplina Mymer¹, BartBydg, Cn (3) : *Disciplina. Czucht Karanie. Mymer¹ 9; BartBydg* 43.

Szereg: »groza a karanie« (1): Y prołłé áby wzrułłil iákiego człowieká żywotá cnotliwego/ ktory by wgrozie á wkáránium chował mnie *RejPs* 209.

Synonimy: **1.** groza, kaźń, pomsta, wina; **a.** nawiedzanie, plaga, pokuta; **b.** ćwiczenie, gromienie, łajanie, nauka, powściąganie, uhamowanie; **2.** fuk, fukanie, fulminacja, łajanie, przestrzeganie, strofowanie, uhamowanie, upominanie, wodza; **3.** utrapienie; **4.** dyscyplina, groza, kaźń, posłuszeństwo.

Cf **1. KARA, KARACĆ, KARNOŚĆ, 1. NIEKARANIE**

MM